

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/588-589
Toplantı Tarihi/Sayısı : 1.7.2022/18
Karar Numarası : 2022/462
Başvuran : L.K
Başvuran Vekili : --
Adres : ---
Muhatap Kurum/Kişi : --
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Polis ekiplerince yapılan kimlik sorma/arama uygulaması sırasında işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı, ehliyete haksız yere el konulduğu iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran, 31.01.2022 tarihinde Gebze Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünde görevli polis memurları tarafından işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını, maruz kaldığı şiddet sebebiyle yüzünde kalıcı izler oluştuğunu, hakkında sahte rapor düzenlendiğini ve işlemediği suçların üzerine atıldığını, düzenlenen tutanağa kendine zarar verdiğinin yazıldığını, bu tutanağın hastane çıkışında teslim edildiğini, olay yerinde MOBESE kameralarının olduğunu ve hastanede kameraların mevcut olduğunu, kayıtların incelenmesi durumunda gerçeğin ortaya çıkacağını, konu hakkında İçişleri Bakanlığına ve Gebze Kaymakamlığına şikayette bulunduğunu, Gebze Kaymakamlığı tarafından verilen cevapta yapılan inceleme sonucunda iddialar dışında herhangi bir somut delil bulunmadığı ve memurların görevlerinin gereğini yerine getirdiğinin belirtildiğini, olay sırasında araç kullanmadığı halde ehliyetine haksız yere 5 yıl el konulduğunu, taksi şoförü olduğunu, ehliyeti olmadan hayatını idame ettiremediğini ve hasta annesini 60 km uzaklıktaki hastaneye götüremediğini, bu nedenle dört aydır annesinin tedavisinin yapılamadığını iddia ederek mağduriyetinin giderilmesi için gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ün 4'üncü maddesine göre: “(...) (2) İşbu Protokol'ün amaçları bakımından özgürlükten yoksun bırakılma herhangi bir adli, idarî veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal ya da özel gözaltı yerlerinde tutulması, hapsedilmesi veya yerleştirilmesi anlamına gelir.”

4. Mezkûr Ek İhtiyari Protokol'ün 19'üncü maddesine göre; “Ulusal önleme mekanizmalarına, en azından: (a) Gerektiğinde 4. maddede tanımlanan gözaltı yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunmasını güçlendirme amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak inceleme; (...) yetkileri verilir.”

5. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'üncü maddesinde: (...); 1) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.”; “(i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.” Kurumun görevleri arasında yer almaktadır.

6. Aynı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesi: “(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) (9) İşleme konulamayacak

başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” hükmünü içermektedir.

7. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun “İhbar ve şikâyet” başlıklı 158'inci maddesinde: “(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.(...)” hükmü yer almaktadır.

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48'inci maddesi: “(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, yönlerinden incelenir (...)” hükmünü haizdir.

9. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesine göre: “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'e göre, özgürlüğünden yoksun bırakılma herhangi bir adli, idarî veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal ya da özel gözetli yerlerinde tutulması, hapsedilmesi veya yerleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bu kapsamda, Ek İhtiyari Protokol'ün ilgili maddeleri ile 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi kapsamındaki ulusal önleme mekanizması görevi kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları andan itibaren başlamaktadır.

13. Bununla birlikte başvuru, polis ekiplerince yapılan kimlik sorma/arama uygulaması sırasında işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığı ve ehliyetine sebepsiz yere el konulduğu iddialarını içerdiğinden, 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde belirtilen Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olan ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilememektedir. Bu kapsamda içeriği suç teşkil eden konu hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına şikayette bulunulabilir.

14. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 01.07.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE

Üye